

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

5 юни 2014 година(*)

„Визи, убежище, имиграция и други политики, свързани със свободното движение на хора — Директива 2008/115/ЕО — Връщане на гражданите на трети страни, които са в незаконен престой — Член 15 — Задържане — Продължаване на задържането — Задължения на административния или съдебния орган — Съдебен контрол — Липса на документи за самоличност на гражданин на трета страна — Пречки за изпълнение на решението за извеждане — Отказ на посолството на съответната трета страна да издаде документ за самоличност, необходим за връщането на гражданина на тази страна — Опасност от укриване — Разумна възможност за извеждане — Липса на съдействие — Евентуално задължение на съответната държава членка да издаде временен документ за статута на лицето“

По дело C-146/14 PPU

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Административен съд София-град (България) с акт от 28 март 2014 г., постъпил в Съда на 28 март 2014 г., в рамките на производство, водено спрямо

Башир Мохамед Али Махди,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: М. Plešič, председател на състав, С. G. Fernlund, А. Ó Caoimh (докладчик), С. Toader и Е. Jarašiūnas, съдии,

генерален адвокат: М. Szpunar,

секретар: М. Aleksejev, администратор,

предвид искането на запитващата юрисдикция от 28 март 2014 г., постъпило в Съда на 28 март 2014 г., преюдициалното запитване да бъде разгледано по реда на спешното производство в съответствие с член 107 от Процедурния правилник на Съда,

предвид решението на трети състав от 8 април 2014 г. да уважи това искане,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 12 май 2014 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за българското правителство, от Е. Петранова и Д. Драмбозова, в качеството на представители,

— за директора на дирекция „Миграция“ при Министерство на вътрешните работи, от Д. Петров, в качеството на представител,

– за Европейската комисия, от М. Condou-Durande и С. Петрова, в качеството на представители,

след изслушване на генералния адвокат

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 15 от Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни (ОВ L 348, стр. 98).

2 Запитването е отправено в рамките на административно дело, образувано по представена преписка от директора на дирекция „Миграция“ при Министерство на вътрешните работи (наричан по-нататък „директорът на ДМ“) с искане Административен съд София-град служебно да се произнесе по продължаването на задържането на суданския гражданин г-н Махди в Специален дом за временно настаняване на чужденци в с. Бусманци, Столична община (България), към същата дирекция „Миграция“ (наричан по-нататък „СДВНЧ Бусманци“).

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Директива 2008/115 е приета в частност на основание член 63, първа алинея, точка 3, буква б) ЕО, понастоящем член 79, параграф 2, буква в) ДФЕС. Съображения 6, 11—13, 16, 17 и 24 от Директивата гласят:

„(6) Държавите членки следва да следят за това прекратяването на незаконния престой на граждани на трети страни да се извършва по справедлива и прозрачна процедура. В съответствие с общите принципи на законодателството на ЕС, решенията съгласно настоящата директива следва да се вземат индивидуално и въз основа на обективни критерии, което означава, че незаконният престой не следва да е единственото обстоятелство, което трябва да се вземе предвид. [...]

[...]

(11) Следва да се установи общ минимален набор от правни гаранции, приложими за решенията, свързани с връщането, за да се осигури ефективна защита на интересите на засегнатите лица. Необходимата правна помощ следва да се предостави на лица, които не разполагат с достатъчни средства. Държавите членки следва да предвидят в националното си законодателство в кои случаи правната помощ трябва да се счита за необходима.

(12) Следва да се вземе под внимание положението на граждани на трети страни, които са в незаконен престой, но не могат все още да бъдат изведени. Техните основни ежедневни потребности следва да бъдат определени съгласно националното законодателство. За да могат да докажат специфичното си положение в случай на

административен контрол или проверки, на тези лица следва да бъде предоставено писмено потвърждение за тяхното положение. Държавите членки следва да разполагат със свобода на преценка по отношение на модела и формата на писменото потвърждение и следва също така да могат да го включват в решения, свързани с връщането, приети съгласно настоящата директива.

(13) Използването на принудителни мерки следва да бъде изрично подчинено на принципите на пропорционалност и ефективност на предприеманите мерки и преследваните цели. Следва да се установят минимални гаранции, приложими за процедурата по принудително връщане [...].

[...]

(16) Използването на задържане с цел извеждане следва да бъде ограничено и подчинено на принципа на пропорционалност относно предприеманата мярка и преследваните цели. Задържане е оправдано единствено с цел да се подготви връщането или да се извърши процесът на извеждането, и когато прилагането на по-леки принудителни мерки не би било достатъчно.

(17) Задържаните граждани на трети страни следва да се третират по хуманен и достоен начин, като се зачитат техните основни права и се спазва международното и националното право. [...]

[...]

(24) Настоящата директива зачита основните права и спазва принципите, признати по-специално от Хартата на основните права на Европейския съюз [наричана по-нататък „Хартата“].

4 Член 1 от посочената директива е озаглавен „Предмет“ и гласи:

„Настоящата директива определя общите стандарти и процедури, които се прилагат в държавите членки по отношение на връщането на граждани на трети страни, които са в незаконен престой, в съответствие с основните права, които се явяват общи принципи на правото на Общността, както и на международното право, включително задълженията в областта на защитата на бежанците и правата на човека“.

5 Член 3 от Директива 2008/115 е озаглавен „Определения“ и предвижда:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[...]

7. „опасност от укриване“ е наличието в конкретен случай на основания, които са породени от обективни критерии, определени в законодателството, да се смята, че гражданин на трета страна, по отношение на когото са образувани процедури за връщане, може да се укрие;

[...]“.

6 Член 6, параграф 4 от Директивата предвижда:

„Държавите членки могат във всеки един момент да вземат решение да предоставят на гражданин на трета страна, който е в незаконен престой на тяхна територия, самостоятелно разрешение за пребиваване или друго разрешение, което дава право на престой, поради хуманни, хуманитарни или други причини. В този случай не се издава решение за връщане. В случай, че решение за връщане вече е издадено, то се оттегля или се спира изпълнението му за срока на валидност на разрешението за пребиваване или на друго разрешение, с което се дава право на престой“.

7 Член 15 от Директива 2008/115 е озаглавен „Задържане“ и гласи:

„1. Освен ако в конкретния случай не могат да се приложат ефективно други достатъчни, но по-леки принудителни мерки, държавите членки могат да задържат гражданин на трета страна, по отношение на когото са образувани процедури за връщане, само за да се подготви връщането и/или да се извърши процес[ът] на извеждане, и по-специално когато:

- a) е налице опасност от укриване; или
- б) засегнатият гражданин на трета страна избягва или възпрепятства подготовката на връщането или процеса по извеждането.

Всяко едно задържане е за възможно най-кратък срок и продължава единствено по време на процедурите по извеждане и при надлежно изпълнение на тези процедури.

2. Задържането се постановява от административните или съдебните власти.

Задържането се постановява в писмен вид и включва фактическите и правните основания.

Когато е постановено задържане от административни органи, държавите членки:

- a) или осигуряват бърз съдебен контрол на законността на задържането, който се осъществява във възможно най-кратък срок след началото на задържането;
- б) или предоставят на съответния гражданин на трета страна правото да започне производство, при което решението за законността на задържането подлежи на бърз съдебен контрол, при който съдът се произнася във възможно най-кратък срок след започването на съответното производство. В такъв случай държавите членки уведомяват незабавно засегнатия гражданин на трета страна относно възможността да започнат подобно производство.

Засегнатият гражданин на трета страна се освобождава незабавно, в случай че задържането се окаже незаконно.

3. Във всеки един случай задържането се преразглежда през разумни интервали или по молба на засегнатия гражданин на трета страна, или служебно. В случай на продължителни срокове за задържане актовете по преразглеждане подлежат на съдебен контрол.

4. Когато стане ясно, че вече не съществува разумна възможност за извеждане по правни или други съображения или че вече не съществуват посочените в параграф 1 условия, задържането престава да бъде оправдано и засегнатото лице се освобождава незабавно.

5. Задържането продължава, докато съществуват посочените в параграф 1 условия и то е необходимо, за да се гарантира успешно извеждане. Всяка държава членка определя максимална продължителност за задържане, която не може да надвишава шест месеца.

6. Държавите членки не могат да удължават посочения в параграф 5 срок освен за ограничен срок, който не надвишава допълнителни дванадесет месеца в съответствие с националното законодателство, в случаите когато, независимо от положените от тях разумни усилия, е вероятно операцията по извеждането да продължи по-дълго поради:

- а) липса на съдействие от съответния гражданин на трета страна или;
- б) забавяне при получаването на необходимата документация от трети страни“.

Българското право

8 Директива 2008/115 е транспонирана в българското право със Закона за чужденците в Република България (ДВ бр. 153, 23 декември 1998 г.), в приложимата му в главното производство редакция (ДВ бр. 108, 17 декември 2013 г., наричан по-нататък „Законът за чужденците“).

9 Член 44, алинея 5 от този закон предвижда:

„Когато съществуват пречки чужденецът да напусне незабавно страната или да влезе в друга страна, със заповед на органа, издал заповедта за налагане на принудителната административна мярка, чужденецът се задължава да се явява ежеседмично в териториалната структура на Министерството на вътрешните работи по местопребиваването му по ред, определен в правилника за прилагане на закона, освен ако пречките за изпълнението на принудителното отвеждане или експулсиране са отпаднали и са насрочени мерки за предстоящото му извеждане“.

10 Съгласно член 44, алинея 6 от Закона за чужденците в случаите, когато гражданинът на трета страна, на когото е наложена принудителна административна мярка, е с неустановена самоличност, възпрепятства изпълнението на заповедта или е налице опасност от укриване, органът, издал заповедта, може да издаде заповед за принудително настаняване на този гражданин в специален дом за временно настаняване на чужденци с цел организиране на принудителното отвеждане до границата на Република България или експулсирането.

11 Член 44, алинея 8 от този закон гласи следното:

„Настаняването продължава до отпадане на обстоятелствата по ал. 6, но не повече от 6 месеца. За наличието на основанията за принудително настаняване в специален дом се извършват ежемесечни служебни проверки от компетентните органи [...] съвместно с директора на дирекция „Миграция“. По изключение, когато лицето отказва да

съдействия на компетентните органи или има забавяне при получаване на необходимите документи за принудителното отвеждане или експулсиране, срокът на настаняването може да бъде продължен допълнително до 12 месеца. Когато с оглед на конкретните обстоятелства по случая се установи, че вече не съществува разумна възможност по правни или технически причини за принудителното извеждане на чужденеца, лицето се освобождава незабавно“.

12 Съгласно член 46а, алинея 1 от този закон заповедта за принудително настаняване в специален дом може да се обжалва в 14-дневен срок от фактическото настаняване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

13 Член 46а, алинея 2 от посочения закон предвижда:

„Съдът по ал. 1 разглежда жалбата в открито заседание и се произнася с решение в срок до един месец от образуването на делото. Явяването на лицето не е задължително. Решението на първоинстанционния съд може да се обжалва пред Върховния административен съд, който се произнася в срок до два месеца“.

14 Член 46а, алинеи 3 и 4 от Закона за чужденците гласи следното:

„(3) На всеки 6 месеца началникът на специалния дом за временно настаняване на чужденци представя списък на чужденците, които са пребивавали повече от 6 месеца в него поради наличие на пречки за извеждането им от страната. Списъкът се изпраща до административния съд по местонахождението на специалния дом.

(4) След изтичане на всеки 6 месеца от настаняването в специалния дом за временно настаняване на чужденци съдът служебно или по молба на заинтересования чужденец се произнася в закрито заседание с определение за продължаване, замяна или прекратяване на настаняването. Определението подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс“.

15 Съгласно § 1, точка 4в от допълнителните разпоредби на Закона за чужденците „[о]пасност да се укрие чужденец, спрямо когото е наложена принудителна административна мярка [...]“, е налице, когато с оглед на фактическите данни може да се направи обосновано предположение, че същото лице ще се опита да се отклони от изпълнението на наложената мярка. Във връзка с това в тези разпоредби се уточнява, че такава опасност може да следва от обстоятелството, че лицето не може да бъде намерено на обявения от него адрес на пребиваване, от наличието на предходни нарушения на обществения ред, на предходни осъждания на лицето, независимо от реабилитацията, от обстоятелството, че лицето не е напуснало страната в рамките на предоставения му срок за доброволно напускане, ясно е показало, че няма да се съобрази с наложената му мярка, притежава подправени документи или няма никакви документи, представило е невярна информация, вече се е укривало и/или не е спазило забрана за влизане.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

16 Г-н Махди е задържан на 9 август 2013 г. на граничен контролно-пропускателен пункт Брегово в България. Той няма документи за самоличност, но се представя като Башир Мохамед Али Махди, гражданин на Судан.

17 Със заповеди от същия ден на г-н Махди са наложени принудителни административни мерки „принудително отвеждане на чужденец до границата“ и „забрана за влизане в Република България на чужденец“.

18 Във връзка с тези заповеди на следващия ден, 10 август 2013 г., г-н Махди е настанен в СДВНЧ Бусманци, докато стане възможно да бъдат изпълнени принудителните административни мерки, тоест докато получи документи, които да му позволят да пътува извън България.

19 На 12 август 2013 г. г-н Махди подписва пред българските административни власти декларация за доброволно завръщане в Судан.

20 На 13 август 2013 г. директорът на ДМ изпраща писмо до посолството на Република Судан, с което го уведомява за наложените на г-н Махди мерки и за принудителното му настаняване в СДВНЧ Бусманци.

21 Впоследствие, на дата, която не е посочена в преписката по делото, е проведена среща между длъжностно лице от това посолство и г-н Махди, на която въпросното длъжностно лице потвърждава самоличността на заинтересувания, но отказва да му издаде документ за самоличност, с който да може да пътува извън България. Видимо отказът се дължи на факта, че г-н Махди не искал да се върне в Судан. След това заинтересуваният декларира пред българските власти, че не желае да се върне доброволно в Судан. Длъжностното лице от посолството на Република Судан, изглежда, е заявило пред запитващата юрисдикция, че при тези обстоятелства е невъзможно да издаде документ за пътуване, ако г-н Махди не желае по собствена воля да се върне в страната си по произход.

22 На 16 август 2013 г. българската гражданка г-жа Русева представя нотариално заверена декларация, че ще осигури на г-н Махди жилище и финансова издръжка по време на престоя му в България, и подава молба до директора на ДМ да освободи г-н Махди под гаранция. На 26 август 2013 г. полицейските органи извършват проверка по декларацията и потвърждават верността ѝ.

23 На 27 август 2013 г. директорът на ДМ предлага на висшестоящия орган въз основа на декларацията на г-жа Русева заповедта за принудителното настаняване на г-н Махди да бъде отменена и да му бъде наложена по-лека принудителна мярка, а именно „ежеседмично явяване в териториалната структура на МВР по местопребиваване“, до отпадане на пречките за изпълнение на решението за отвеждането му до границата.

24 На 9 септември 2013 г. това предложение е отхвърлено по съображението, че г-н Махди не е влязъл законно в България и не притежава документи за пребиваване в България, че националната агенция за бежанците му е отказала статут на бежанец на 29 декември 2012 г. и че той е извършил престъпление, като е преминал държавната граница между България и Сърбия извън определените за това места.

25 Заповедта за принудителното настаняване не е обжалвана; не е обжалван и отказът за замяната му с предложените от директора на ДМ по-леки мерки.

26 От акта за преюдициално запитване следва, че до този момент посолството на Република Судан не е издало на г-н Махди документ за самоличност, който да му позволява да пътува извън България, и че той все още е настанен в СДВНЧ Бусманци.

27 Делото в главното производство е образувано по писмо от директора на ДМ, представено около 9 февруари 2014 г., в края на шестмесечния срок на първоначалното задържане, с искане запитващата юрисдикция служебно да постанови продължаване на задържането на г-н Махди на основание член 46а, алинеи 3 и 4 от Закона за чужденците.

28 Запитващата юрисдикция уточнява, че съгласно член 46а, алинеи 3 и 4 от Закона за чужденците на всеки шест месеца началникът на съответния специален дом за настаняване изпраща до административния съд по местонахождението на дома списък на гражданите на трети страни, които са пребивавали повече от шест месеца в дома поради наличие на пречки за извеждането им от страната. След изтичане на всеки шест месеца от настаняването в специалния дом административният съд се произнася служебно в закрито заседание за продължаване, замяна или прекратяване на настаняването на съответното лице.

29 Във връзка с това запитващата юрисдикция иска в частност да установи дали предвидената в българското право административна процедура по преразглеждане на задържането в специален дом за настаняване е съвместима с правото на Съюза, и по-специално с изискванията на Директива 2008/115.

30 Според запитващата юрисдикция характерът на упражнявания от нея контрол варира в зависимост от това дали се произнася като правораздавателна юрисдикция, или като административен орган. По-конкретно, когато се произнася като правораздавателна юрисдикция, тя не би могла да се произнесе по съществуващото на спора и да преразгледа първоначалния акт за задържане в специален дом за настаняване, тъй като съгласно българското процесуално право ролята ѝ се свежда до контрол върху мотивите за продължаване на срока на задържане на заинтересованото лице, изложени в писмото на директора на ДМ, по което се образуват делата от типа на разглежданото в главното производство. Посочената юрисдикция поставя и въпроси относно опасността от укриване в случаи като разглеждания в главното производство, в който заинтересованото лице, което не притежава документи за самоличност, е декларирало пред българските власти, че не желае да се върне в страната си по произход. Запитващата юрисдикция също така си поставя въпроси за поведението на това лице. В това отношение тя иска да установи дали обстоятелството, че заинтересованото лице няма документи за самоличност, може да се разглежда като липса на съдействие в процедурата по извеждане. Предвид всички тези обстоятелства запитващата юрисдикция се съмнява дали е оправдано да бъде продължен срокът на задържането на г-н Махди.

31 При тези условия Административен съд София-град решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Следва ли член 15, параграфи 3 и 6 от Директива [2008/115], тълкувани във връзка с членове 6 и 47 от [Хартата], във връзка с правото на съдебен контрол и на ефективна [съдебна защита] да се тълкуват в смисъл, че:

а) когато по националното право на държавата членка административен орган е задължен всеки месец да преразглежда задържането, без изрично задължение за издаване на административен акт, и служебно е задължен да представи в съда списък с граждани на трети страни, които са задържани повече от законоустановения максимален срок за първоначалното задържане поради пречки за извеждането им, то административният орган е задължен да издаде изричен акт за преразглеждане на задържането към датата на изтичане на срока по индивидуалното решение за първоначалното задържане от гледна точка на основанията по правото на Съюза за продължаването на срока на задържането, или да освободи лицето?

б) когато по националното право на държавата членка е предвидено правомощие на съда да постанови продължаване на срока за задържане, да го замени с по-лека мярка или да постанови освобождаването на гражданина на трета страна, което правомощие да упражни след като е изтекъл максималният срок за първоначално задържане с цел извеждане по националното право, съдът при условията по главното производство следва да осъществи контрол за законосъобразност върху акт за преразглеждане на задържането, съдържащ правни и фактически основания за необходимостта от продължаване на срока за задържането и за размера на срока, като се произнесе по същество по въпроса за продължаване на задържането, замяната му или освобождаването на лицето?

в) допускат съдът да упражни контрол за законосъобразност върху акт за преразглеждане на задържането от гледна точка на основанията за продължаването на срока на задържането, предвидени по правото на Съюза, когато този акт съдържа само причините, поради които не може да бъде изпълнено решението за извеждане на гражданина на трета страна, като само въз основа на изнесените факти и представени доказателства от административния орган, възраженията и фактите, представени от гражданина на трета страна, реши спора по същество като се произнесе по продължаване на задържането, замяната му или освобождаването на лицето?

2) Следва ли член 15, параграфи 1 и 6 от Директива [2008/115], при условията на главното производство, да се тълкуват в смисъл, че предвиденото по националното право самостоятелно основание за продължаване на срока за задържане „лицето е без документи за самоличност“, е допустимо от гледна точка на правото на Съюза като относимо към двете хипотези по цитирания параграф 6 от директивата, когато по националното право на държавата членка на основание посоченото обстоятелство може да счита, че е налице обосновано предположение, че същото лице ще се опита да се отклони от изпълнението на решението за извеждане, което предположение от своя страна представлява опасност от укриване по смисъла на правото на тази държава членка?

3) Следва ли член 15, параграф 1, букви а) и б) и параграф 6 от Директива [2008/115] във връзка със съображения 2 и 13 от преамбюла на директивата относно зачитането на основните права и достойнството на гражданите на трети страни и прилагането на принципа за пропорционалност, при условията на главното производство, да се тълкуват в смисъл, че допускат да се направи извод за обоснована опасност от укриване въз основа на обстоятелството, че лицето е без документи за самоличност, незаконно е пресякло държавната граница и заявява, че не желае да се завърне в страната си по произход, въпреки че преди това е попълнило декларация за доброволно завръщане в страната си и представило верни данни за самоличността си, които обстоятелства

попадат в обхвата [на] понятието „опасност от укриване“ на лице, адресат на решение за връщане по смисъла на директивата, дефинирано по националното право като обосновано предположение, че същото лице ще се опита да се отклони от изпълнението на решението за връщане, въз основа на фактически данни?

4) Следва ли член 15, параграф 1, букви а) и б), параграфи 4 и 6 от Директива [2008/115] във връзка със съображения 2 и 13 от преамбюла на директивата относно зачитането на основните права и достойнството на гражданите на трети страни и прилагането на принципа за пропорционалност, при условията на главното производство, да се тълкуват в смисъл, че:

а) гражданинът на трета страна не оказва съдействие за подготовката на изпълнението на решението за връщането му в държавата по произход, когато устно заявява пред лице от посолството на тази държава, че не желае да се завърне в страната си по произход, въпреки че преди това е попълнило декларация за доброволно завръщане и представило верни данни за самоличността си, както и че е налице забавяне на документите от трета страна и съществува разумна възможност за изпълнение на решението за връщане, когато при тези обстоятелства посолството на тази страна, въпреки че е потвърдило самоличността на лицето, не издава документ, необходим за пътуването на лицето до страната му по произход?

б) при евентуалното освобождаване на гражданин на трета страна поради липса на разумна възможност за изпълнение на решение за извеждане, който гражданин е без документи за самоличност, незаконно е пресякъл държавната граница и заявява, че не желае да се завърне в страната си по произход, когато при тези обстоятелства посолството на тази страна, въпреки че е потвърдило самоличността на лицето, не издава документ, необходим за пътуването на лицето до страната му по произход, да се счита, че държавата членка е задължена да издаде временен документ за статута на лицето?“.

По спешното производство

32 Административен съд София-град иска настоящото преюдициално запитване да бъде разгледано по реда на спешното преюдициално производство, предвидено в член 107 от Процедурния правилник на Съда.

33 Запитващата юрисдикция мотивира искането си, като посочва, че съответният гражданин на трета страна е задържан и че случаят попада в приложното поле на разпоредбите на дял V от Договора за функционирането на ЕС, отнасящи се до пространството на свобода, сигурност и правосъдие. Предвид положението, в което се намира г-н Махди, отговорът на Съда по преюдициалните въпроси би имал решаващо значение за преценката дали следва да се продължи срокът на задържането му в СДВНЧ Бусманци, или той следва да бъде освободен. Посочената юрисдикция отбелязва, че би било добре в най-кратки срокове да се вземе решение по въпроса дали да бъде продължен срокът на задържането на заинтересованото лице.

34 В това отношение следва да се констатира, на първо място, че настоящото преюдициално запитване се отнася до тълкуването на Директива 2008/115, която урежда материя от обхвата на част трета, дял V от Договора за функционирането на ЕС. Следователно запитването би могло да бъде разгледано по реда на спешното

преюдициално производство, предвидено в член 23а от Статута на Съда на Европейския съюз и член 107 от Процедурния правилник.

35 На второ място, следва да се констатира, както подчертава запитващата юрисдикция, че г-н Махди понастоящем е лишен от свобода и че решаването на спора в главното производство би могло да доведе до незабавно прекратяване на задържането му.

36 Предвид изложеното по-горе, по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат трети състав на Съда реши да уважи искането на запитващата юрисдикция за разглеждане на преюдициалното запитване по реда на спешното производство.

По преюдициалните въпроси

По буква а) от първия въпрос

37 С буква а) от първия си въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 15, параграфи 3 и 6 от Директива 2008/115 във връзка с членове 6 и 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че решението на компетентния орган, с което към момента на изтичане на максималния срок на първоначално задържане на гражданин на трета страна се определят по-нататъшните действия във връзка с това задържане, трябва да се издава във формата на писмен акт, съдържащ фактическите и правните основания за това решение.

38 В началото следва да се отбележи, че в съответствие с член 79, параграф 2 ДФЕС целта на Директива 2008/115, видно от съображения 2 и 11 от същата, е да се установи ефективна политика за извеждане и репатриране, основана на общи стандарти и правни гаранции, с оглед на това съответните лица да бъдат връщани по хуманен начин и при пълно зачитане на техните основни права и на тяхното достойнство.

39 В този смисъл установените с Директивата процедури за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни представляват общи стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщането на тези граждани. Държавите членки разполагат в много отношения със свобода на преценка как да прилагат разпоредбите на посочената директива, като вземат предвид особеностите на националното право.

40 Съгласно съображение 6 от Директивата държавите членки трябва да следят за това прекратяването на незаконния престой на граждани на трети страни да се извършва по справедлива и прозрачна процедура. Съгласно същото съображение в съответствие с общите принципи на правото на Съюза решенията съгласно Директива 2008/115 следва да се вземат индивидуално и въз основа на обективни критерии, което означава, че незаконният престой не следва да е единственото обстоятелство, което трябва да се вземе предвид.

41 По силата на член 15, параграф 2 от Директива 2008/115 първоначалното задържане на гражданин на трета страна, което не може да надхвърля максималната продължителност от шест месеца, трябва да се постановява от административните или съдебните власти с писмен акт, в който се посочват фактическите и правните основания

на решението за задържане (вж. в този смисъл решение G. и R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, точка 29).

42 Съгласно член 15, параграф 6 от Директивата това първоначално задържане може да бъде продължавано в съответствие с националното законодателство за ограничен срок, който не надвишава допълнителни дванадесет месеца, ако са изпълнени определени материалноправни условия. Всяко задържане, което надвишава шест месеца, трябва в съответствие с параграф 5 от този член да се разглежда като продължително задържане по смисъла на член 15, параграф 3 от тази директива.

43 Освен това член 15, параграф 3 от Директива 2008/115 предвижда, че задържането на гражданина на трета страна трябва във всеки един случай да се преразглежда през разумни интервали или по молба на заинтересованото лице, или служебно. В случай на продължително задържане актовете по преразглеждане трябва да подлежат на съдебен контрол.

44 От всички тези разпоредби следва, че единственото изискване, изрично предвидено в член 15 от Директива 2008/115, що се отнася до издаването на писмен акт, е изискването по параграф 2 от този член, а именно задържането да се постановява в писмен вид с посочване на фактическите и правните основания. Това изискване за издаване на писмено решение трябва да се разбира като отнасящо се по дефиниция до всяко решение за продължаване на задържането, доколкото, от една страна, задържането и продължаването му са аналогични по своето естество, тъй като и двете водят до лишаване от свобода на съответния гражданин на трета страна, за да се подготви връщането му и/или да се извърши процесът на извеждане, и доколкото, от друга страна, и в двата случая този гражданин трябва да има възможност да се запознае с основанията за взетото спрямо него решение.

45 Всъщност от практиката на Съда следва, че това задължение за съобщаване на посочените основания е необходимо както за да се позволи на съответния гражданин на трета страна да защити правата си при възможно най-добрите условия и да реши, разполагайки с цялата необходима информация, дали е необходимо да сезира компетентния съд, така и за да се предостави на този съд пълна възможност за упражняване на контрол за законосъобразността на разглежданото решение (вж. в този смисъл решение Neulens и др., 222/86, EU:C:1987:442, точка 15 и решение Kadi и Al Barakaat International Foundation/Съвет и Комисия, C-402/05 P и C-415/05 P, EU:C:2008:461, точка 337).

46 Всяко друго тълкуване на член 15, параграфи 2 и 6 от Директива 2008/115 би довело дотам за гражданина на трета страна да е по-трудно да оспори законосъобразността на постановеното спрямо него решение за продължително задържане, отколкото да оспори законосъобразността на решението за първоначално задържане, а това би накърнило основното му право на ефективни правни средства за защита.

47 Все пак следва да се уточни, че разпоредбите на член 15 от тази директива не изискват издаването на писмен „акт по преразглеждане“ според термина, използван от запитващата юрисдикция в буква а) от първия ѝ въпрос. Следователно органите, които преразглеждат задържането на гражданина на трета страна през разумни интервали съгласно член 15, параграф 3, първо изречение от посочената директива, не са длъжни

при всяко преразглеждане да издават изричен акт в писмена форма, съдържащ изложение на съображенията от фактическа и правна страна, на които се основава този акт.

48 Въпреки това трябва да се уточни, че ако органът, пред който се води процедура по преразглеждане в края на разрешения с член 15, параграф 5 от същата директива максимален срок за първоначално задържане, се произнася по въпроса какви да са по-нататъшните действия във връзка с това задържане, той е длъжен да се произнесе с писмен мотивиран акт. Всъщност в тази хипотеза преразглеждането на задържането и приемането на решението за по-нататъшните действия във връзка със задържането се извършват на един и същ процесуален етап. Следователно това решение трябва да отговаря на изискванията, произтичащи от член 15, параграф 2 от Директива 2008/115.

49 Не личи ясно обаче нито от акта за преюдициално запитване, нито от становището, представено от българското правителство в съдебното заседание, дали списъкът, който директорът на ДМ изпраща на запитващата юрисдикция към момента на изтичане на максималния срок на първоначалното задържане, съдържа решение за по-нататъшните действия във връзка със задържането на заинтересованото лице. Ако се установи, че с този списък директорът на ДМ се е произнесъл в частност по продължаването на задържането, въпросният списък трябва да отговаря на изискванията, изложени в точка 44 от настоящото решение. Запитващата юрисдикция следва да направи необходимите проверки по този въпрос. При всички случаи подобно решение трябва да подлежи на съдебен контрол съгласно член 15, параграф 3 от Директивата.

50 По-нататък следва също така да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика при липсата на установени в правото на Съюза правила за процесуалния ред във връзка с акта по преразглеждане на задържането, в съответствие с принципа на процесуалната автономия държавите членки остават компетентни да определят този ред, като гарантират спазването на основните права и пълното действие на свързаните с този акт разпоредби на правото на Съюза (вж. по аналогия решение N., C-604/12, EU:C:2014:302, точка 41).

51 Оттук следва, че правото на Съюза допуска с националната правна уредба при спазване на тези принципи да се предвиди задължение за органа, който преразглежда през разумни интервали задържането на гражданина на трета страна съгласно член 15, параграф 3, първо изречение от Директива 2008/115, да издава при всяко преразглеждане изричен акт с посочване на фактическите и правните му основания. Подобно задължение би произтичало единствено от националното право.

52 Предвид изложеното по-горе на буква а) от първия въпрос следва да се отговори, че член 15, параграфи 3 и 6 от Директива 2008/115 във връзка с членове 6 и 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че всяко решение на компетентния орган, с което към момента на изтичане на максималния срок на първоначално задържане на гражданин на трета страна се определят по-нататъшните действия във връзка с това задържане, трябва да се издава във формата на писмен акт, съдържащ фактическите и правните основания за това решение.

По букви б) и в) от първия въпрос

53 С букви б) и в) от първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 15, параграфи 3 и 6 от Директива 2008/115 във връзка с членове 6 и 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че контролът, който трябва да упражни съдебният орган, сезиран с искане за продължаване на задържането на гражданин на трета страна, трябва да позволява на този орган да се произнася по същество във всеки индивидуален случай за продължаване на задържането, за замяната му с по-лека принудителна мярка или за освобождаването на този гражданин, като въпросният орган съответно е компетентен да вземе решението си въз основа на фактите и доказателствата, посочени от сезирания го административен орган, както и въз основа на съображенията, евентуално представени от упоменатия гражданин.

54 В началото трябва да се отбележи, че Съдът вече е постановил, че член 15 от Директива 2008/115 е безусловен и достатъчно точен, поради което не възниква необходимост от допълнителни специални средства, за да може да се прилага от държавите членки (вж. в този смисъл решение *El Dridi*, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, точка 47).

55 Както следва от съображения 13, 16, 17 и 24 от Директива 2008/115, всяко постановено задържане в случаите, в които се прилага тази директива, е строго регламентирано от разпоредбите на глава IV от посочената директива, така че да се гарантира спазването на принципа на пропорционалност на предприеманите мерки и преследваните цели, от една страна, и спазването на основните права на съответните граждани на трети страни, от друга.

56 По-нататък, както бе напоменено в точка 43 от настоящото решение, от текста на член 15, параграф 3 от Директива 2008/115 ясно следва, че преразглеждането на всяко продължително задържане на гражданин на трета страна трябва да подлежи на съдебен контрол. Това налага констатацията, че съдебният орган, който се произнася по възможността за продължаване на първоначалното задържане, трябва задължително да упражни контрол върху това задържане дори ако такъв контрол не е изрично поискан от сезирания го орган и дори ако задържането на съответния гражданин вече е било преразглеждано от органа, който е постановил първоначалното задържане.

57 Член 15, параграф 3 от Директива 2008/115 обаче не уточнява характера на посочения контрол. Ето защо следва да се припомнят принципите, произтичащи от член 15 от тази директива, които се прилагат в производства като главното и които съответно трябва да се вземат предвид от съдебния орган при упражняването на посочения контрол.

58 На първо място, предвидените в член 15, параграф 6 от посочената директива материалноправни условия сочат, че срокът на първоначално задържане може да се продължава само когато, независимо от положените от съответната държава членка разумни усилия, е вероятно операцията по извеждането да продължи по-дълго или поради липса на съдействие от съответния гражданин на трета страна, или поради забавяне при получаването на необходимата документация от трети страни. Решението за подобно продължаване на задържането трябва да се взема в съответствие с националното законодателство и срокът му в никакъв случай не може да надвишава допълнителни дванадесет месеца.

59 На второ място, член 15, параграф 6 от Директива 2008/115 следва да се разглежда във връзка с член 15, параграф 4, в който се уточнява, че когато стане ясно, че вече не съществува разумна възможност за извеждане по правни или други съображения или че вече не съществуват посочените в член 15, параграф 1 условия, задържането на съответния гражданин на трета страна престава да бъде оправдано и той трябва да бъде освободен незабавно.

60 Що се отнася до първото изискване по член 15, параграф 4 от Директивата, Съдът вече е изяснил, че за да може да се приеме, че продължава да съществува „разумна възможност за извеждане“ по смисъла на тази разпоредба, трябва към момента на преразглеждане от националната юрисдикция на законосъобразността на задържането да е ясно, че съществува действителна възможност за успешно извеждане предвид сроковете, определени в член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115 (вж. в този смисъл решение Кадзоев, C-357/09 PPU, EU:C:2009:741, точка 65).

61 Второто изискване по член 15, параграф 4 от Директива 2008/115 предполага да се провери отново дали са налице материалноправните условия по член 15, параграф 1 от тази директива, въз основа на които е взето първоначалното решение за задържане на съответния гражданин на трета страна. Затова органът, който се произнася за евентуалното продължаване на задържането на този гражданин или за евентуалното му освобождаване, трябва да определи, първо, дали в конкретния случай могат да се приложат ефективно други достатъчни, но по-леки от задържането принудителни мерки, второ, дали е налице опасност гражданинът на трета страна да се укрие и трето, дали същият избягва или възпрепятства подготовката на връщането или операцията по извеждането.

62 Оттук следва, че съдебният орган, който се произнася по искане за продължаване на задържането, трябва да разполага с възможност да се произнася по всички данни от фактическа и правна страна, релевантни, за да се определи дали е оправдано продължаване на задържането предвид изискванията, изложени в точки 58—61 от настоящото решение, което предполага задълбочена проверка на конкретните факти във всеки отделен случай. Когато първоначално постановеното задържане вече не е оправдано предвид тези изисквания, компетентният съдебен орган трябва да разполага с възможност да замести със свое решение на административния или евентуално на съдебния орган, който е постановил първоначалното задържане, и да се произнесе по възможността за замяна на мярката или за освобождаване на съответния гражданин на трета страна. За тази цел съдебният орган, който се произнася по искане за продължаване на задържането, трябва да разполага с възможност да вземе предвид както фактите и доказателствата, посочени от постановилия първоначалното задържане административен орган, така и всички евентуални съображения на съответния гражданин на трета страна. Освен това посоченият съдебен орган трябва да разполага с възможност да издири всички други релевантни за решението му факти и доказателства, ако прецени това за необходимо. Оттук следва, че правомощията на съдебния орган при упражняването на контрол в никакъв случай не могат да бъдат ограничавани до преценка само на фактите и доказателствата, представени от съответния административен орган.

63 Всяко друго тълкуване на член 15 от Директива 2008/115 би лишило от полезно действие параграфи 4 и 6 от този член и би изпразнило от съдържание съдебния

контрол, изискван по член 15, параграф 3, второ изречение от Директивата, а така би застрашило постигането на целите на тази директива.

64 Следователно на букви б) и в) от първия въпрос следва да се отговори, че член 15, параграфи 3 и 6 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че контролът, който трябва да упражни съдебният орган, сезиран с искане за продължаване на задържането на гражданин на трета страна, трябва да позволява на този орган да се произнася по същество във всеки индивидуален случай за продължаване на задържането, за замяната му с по-лека принудителна мярка или за освобождаването на този гражданин, като въпросният орган съответно е компетентен да вземе решението си въз основа на фактите и доказателствата, посочени от сезирания го административен орган, както и въз основа на фактите, доказателствата и съображенията, евентуално представени пред него в тази процедура.

По втория и третия въпрос

65 С втория и третия си въпрос, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 15, параграфи 1 и 6 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като приложимата в главното производство, съгласно която първоначалният шестмесечен срок на задържане може да бъде продължаван с единственото съображение, че съответният гражданин на трета страна е без документи за самоличност и че поради това е налице опасност да се укрие.

66 Първо, следва да се напомни, че понятието „опасност от укриване“ е очертано в член 3, точка 7 от Директива 2008/115, в който е дефинирано като наличието в конкретен случай на основания, които са породени от обективни критерии, определени в законодателството, да се смята, че гражданин на трета страна, по отношение на когото са образувани процедури за връщане, може да се укрие.

67 Второ, наличието на подобна опасност от укриване е едно от изрично изброените в член 15, параграф 1 от Директива 2008/115 основания за задържане на гражданин на трета страна, спрямо когото е образувана процедура за връщане, за да се подготви връщането или да се извърши процесът по извеждане. Както бе напомнено в точка 61 от настоящото решение, в тази разпоредба е уточнено, че подобно задържане се допуска единствено когато в конкретния случай не могат да се приложат ефективно други достатъчни, но по-леки принудителни мерки.

68 Трето, както бе напомнено в точка 58 от настоящото решение, съгласно член 15, параграф 6 от Директивата продължаване на задържането може да бъде постановено само ако е вероятно операцията по извеждането да продължи по-дълго или поради липса на съдействие от съответния гражданин на трета страна, или поради забавяне при получаването на необходимата документация от трети страни, като не е споменато обстоятелството, че съответното лице е без документи за самоличност.

69 Освен това, както бе констатирано в точка 61 от настоящото решение, всяко решение относно продължаването на задържането на гражданин на трета страна и съответно относно наличието на фактическите обстоятелства, предвидени в член 15, параграф 6 от Директива 2008/115, трябва да бъде предшествано от нова проверка дали са налице материалноправните условия, въз основа на които е постановено

първоначалното задържане на съответния гражданин, което предполага при упражняването на контрола, изискван по член 15, параграф 3, второ изречение от Директивата, съдебният орган да прецени обстоятелствата, въз основа на които е направена първоначалната констатация за наличието на опасност от укриване.

70 Освен това, както вече е констатирал Съдът, всяка преценка на опасността от укриване трябва да се основава на индивидуално разглеждане на случая на заинтересованото лице (вж. решение *Sagor*, C-430/11, EU:C:2012:777, точка 41). Наред с това, в съответствие със съображение 6 от Директива 2008/115 решенията съгласно тази директива следва да се вземат индивидуално и въз основа на обективни критерии.

71 В настоящия случай от акта за преюдициално запитване личи, че с § 1, точка 4в от допълнителните разпоредби на Закона за чужденците българското право предвижда, че опасност да се укрие гражданин на трета страна, спрямо когото е наложена принудителна административна мярка, е налице, когато с оглед на фактическите данни може да се направи обосновано предположение, че същото лице ще се опита да се отклони от изпълнението на наложената мярка. Обективните критерии, които може да сочат такава опасност, се съдържат в същата точка 4в и включват в частност обстоятелството, че лицето няма документи за самоличност.

72 При това положение запитващата юрисдикция следва да прецени фактическите обстоятелства по случая на съответния гражданин, за да определи — когато проверява дали са налице условията, предвидени в член 15, параграф 1 от Директива 2008/115 — дали, както е предложил директорът на ДМ по същия случай, спрямо този гражданин може ефективно да се приложи по-лека принудителна мярка, а ако това не се окаже възможно — да определи дали продължава да съществува опасност въпросният гражданин да се укрие. Единствено в последната хипотеза тази юрисдикция може да вземе предвид липсата на документи за самоличност.

73 Както следва от изложеното по-горе, обстоятелството, че съответният гражданин на трета страна е без документи за самоличност, не може само по себе си да оправдае продължаване на задържането по член 15, параграф 6 от Директива 2008/115.

74 Ето защо на втория и третия въпрос следва да се отговори, че член 15, параграфи 1 и 6 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като приложимата в главното производство, съгласно която първоначалният шестмесечен срок на задържане може да бъде продължаван с единственото съображение, че съответният гражданин на трета страна е без документи за самоличност. Единствено запитващата юрисдикция е компетентна да извърши индивидуална преценка на фактическите обстоятелства по делото, за да определи дали спрямо този гражданин може ефективно да се приложи по-лека принудителна мярка, или съществува опасност той да се укрие.

По буква а) от четвъртия въпрос

75 С буква а) от четвъртия си въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 15, параграф 6, буква а) от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че когато гражданин на трета страна при обстоятелства като разглежданите в главното производство не е получил документ за самоличност, който би дал

възможност за извеждането му от съответната държава членка, е налице „липса на съдействие“ от негова страна по смисъла на тази разпоредба.

76 Що се отнася до положението на г-н Махди, безспорно е, че той е без документи за самоличност и че посолството на Република Судан е отказало да му издаде такъв документ, необходим за изпълнението на решението за извеждането му.

77 Така с буква а) от четвъртия въпрос Съдът е приканен да определи дали г-н Махди може да се смята за отговорен за това, че посолството на Република Судан е отказало да му издаде документи за самоличност вследствие на изявлението му, че не желае да се върне в страната си по произход. При утвърдителен отговор Съдът е приканен да определи дали поведението на г-н Махди може да бъде окачествено като липса на съдействие от негова страна по смисъла на член 15, параграф 6 от Директива 2008/115, което би оправдало продължаване на срока на задържане на заинтересованото лице за допълнителен срок, който не надвишава дванадесет месеца.

78 В това отношение трябва да се напомни, че националната юрисдикция е компетентна да установява фактите, които са в основата на спора, и да определя последиците им за решението, което трябва да постанови (вж. по-специално решение WWF и др., C-435/97, EU:C:1999:418, точка 32 и решение Danosa, C-232/09, EU:C:2010:674, точка 33).

79 Всъщност в рамките на разпределението на правомощията между юрисдикциите на Съюза и националните юрисдикции поначало националната юрисдикция е тази, която следва да провери дали във висящото пред нея дело са изпълнени фактическите предпоставки, за да се приложи норма на Съюза, като Съдът евентуално може, когато се произнася по преюдициално запитване, да даде пояснения, за да насочи националната юрисдикция при тълкуването на тази норма (вж. в този смисъл решение Haim, C-424/97, EU:C:2000:357, точка 58, решение Vatsouras и Koupatantze, C-22/08 и C-23/08, EU:C:2009:344, точка 23 и решение Danosa, EU:C:2010:674, точка 34).

80 При това положение Съдът трябва да отговори на поставените от запитващата юрисдикция преюдициални въпроси относно тълкуването на правото на Съюза, като остави на тази юрисдикция грижата да провери конкретните обстоятелства по висящия пред нея спор, и по-специално да реши въпроса дали липсата на документи за самоличност се дължи единствено на това, че г-н Махди е оттеглил декларацията си за доброволно завръщане (вж. по аналогия решение Danosa, EU:C:2010:674, точка 36).

81 В това отношение трябва да се отбележи, че както личи от преюдициалното запитване, г-н Махди е съдействал на българските власти, що се отнася до установяването на неговата самоличност и процеса на извеждането му. Той обаче е оттеглил декларацията си за доброволно завръщане.

82 Тук трябва да се напомни, че понятието „липса на съдействие“ по смисъла на член 15, параграф 6 от Директива 2008/115 предполага органът, който се произнася по искане за продължаване на задържането на гражданин на трета страна, да провери, от една страна, какво е било поведението на този гражданин през срока на първоначалното задържане, за да установи дали същият не е оказвал съдействие на компетентните органи във връзка с осъществяването на операцията по извеждане, и от друга страна, вероятно ли е операцията по извеждане да продължава по-дълго от

предвиденото поради поведението на този гражданин. Ако извеждането му продължава или е продължило по-дълго от предвиденото поради друга причина, не може да се установи наличие на причинно-следствена връзка между поведението на съответния гражданин и продължителността на операцията, а следователно не може да се установи и липса на съдействие от негова страна.

83 Освен това член 15, параграф 6 от Директива 2008/115 изисква съответният орган, преди да провери дали е налице липса на съдействие от гражданина на трета страна, да е в състояние да докаже, че операцията по извеждане продължава по-дълго от предвиденото независимо от положените разумни усилия, което в разглеждания в главното производство случай изисква въпросната държава членка да е полагала и все още активно да полага усилия, за да осигури издаването на документи за самоличност на този гражданин.

84 От изложеното по-горе следва, че за да се констатира, че съответната държава членка е положила всички разумни усилия, за да осъществи операцията по извеждане, и че е налице липса на съдействие от страна на съответния гражданин на трета страна, е необходима подробна проверка на фактическите обстоятелства, отнасящи се към целия срок на първоначалното задържане. Тази проверка се отнася до фактически въпрос, чието решаване, както вече бе напомнено, не е от компетентността на Съда в производството по член 267 ДФЕС, а е задача на националния съд (решение *Merluzzi*, 80/71, EU:C:1972:24, точка 10).

85 Предвид изложеното по-горе на буква а) от четвъртия въпрос следва да се отговори, че член 15, параграф 6, буква а) от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че когато гражданин на трета страна при обстоятелства като разглежданите в главното производство не е получил документ за самоличност, който би дал възможност за извеждането му от съответната държава членка, извод за „липса на съдействие“ от негова страна по смисъла на тази разпоредба може да се направи единствено ако преценката на поведението на този гражданин през срока на задържането му покаже, че той не е съдействал за осъществяването на операцията по извеждане и че в резултат от това поведение е вероятно операцията да продължи по-дълго от предвиденото, което запитващата юрисдикция следва да провери.

По буква б) от четвъртия въпрос

86 С буква б) от четвъртия си въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 15 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че държавата членка може да бъде задължена да издаде самостоятелно разрешение за пребиваване или друго разрешение, което дава право на престой, на гражданин на трета страна, който няма документи за самоличност и не е получил такива от своята страна по произход, след като националният съд го освободи по съображението, че вече не съществува разумна възможност за извеждане по смисъла на член 15, параграф 4 от Директивата.

87 Видно от целта на Директива 2008/115, напомнена в точка 38 от настоящото решение, тази директива не е предназначена да уреди условията за пребиваване на територията на дадена държава членка на граждани на трети страни в незаконен престой, решението за чието връщане не може или не е могло да бъде изпълнено.

88 Въпреки това член 6, параграф 4 от Директива 2008/115 позволява на държавите членки да предоставят на гражданин на трета страна, който е в незаконен престой на тяхна територия, самостоятелно разрешение за пребиваване или друго разрешение, което дава право на престой, поради хуманни, хуманитарни или други причини. Също така съображение 12 от тази директива предвижда, че държавите членки следва да предоставят писмено потвърждение за тяхното положение на гражданите на трети страни, които са в незаконен престой, но не могат все още да бъдат изведени. Държавите членки разполагат със свобода на преценка по отношение на модела и формата на писменото потвърждение.

89 Предвид изложеното по-горе на буква б) от четвъртия въпрос следва да се отговори, че Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че държавата членка не може да бъде задължена да издаде самостоятелно разрешение за пребиваване или друго разрешение, което дава право на престой, на гражданин на трета страна, който няма документи за самоличност и не е получил такива от своята страна по произход, след като националният съд го освободи по съображението, че вече не съществува разумна възможност за извеждане по смисъла на член 15, параграф 4 от Директивата. Все пак в подобни случаи тази държава членка трябва да издаде на въпросния гражданин писмено потвърждение за положението му.

По съдебните разноски

90 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

1) **Член 15, параграфи 3 и 6 от Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни, във връзка с членове 6 и 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз трябва да се тълкува в смисъл, че всяко решение на компетентния орган, с което към момента на изтичане на максималния срок на първоначално задържане на гражданин на трета страна се определят по-нататъшните действия във връзка с това задържане, трябва да се издава във формата на писмен акт, съдържащ фактическите и правните основания за това решение.**

2) **Член 15, параграфи 3 и 6 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че контролът, който трябва да упражни съдебният орган, сезиран с искане за продължаване на задържането на гражданин на трета страна, трябва да позволява на този орган да се произнася по същество във всеки индивидуален случай за продължаване на задържането, за замяната му с по-лека принудителна мярка или за освобождаването на този гражданин, като въпросният орган съответно е компетентен да вземе решението си въз основа на фактите и доказателствата, посочени от сезирания го административен орган, както и въз**

основа на фактите, доказателствата и съображенията, евентуално представени пред него в тази процедура.

3) Член 15, параграфи 1 и 6 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като приложимата в главното производство, съгласно която първоначалният шестмесечен срок на задържане може да бъде продължаван с единственото съображение, че съответният гражданин на трета страна е без документи за самоличност. Единствено запитващата юрисдикция е компетентна да извърши индивидуална преценка на фактическите обстоятелства по делото, за да определи дали спрямо този гражданин може ефективно да се приложи по-лека принудителна мярка, или съществува опасност той да се укрие.

4) Член 15, параграф 6, буква а) от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че когато гражданин на трета страна при обстоятелства като разглежданите в главното производство не е получил документ за самоличност, който би дал възможност за извеждането му от съответната държава членка, извод за „липса на съдействие“ от негова страна по смисъла на тази разпоредба може да се направи единствено ако преценката на поведението на този гражданин през срока на задържането му покаже, че той не е съдействал за осъществяването на операцията по извеждане и че в резултат от това поведение е вероятно операцията да продължи по-дълго от предвиденото, което запитващата юрисдикция следва да провери.

5) Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че държавата членка не може да бъде задължена да издаде самостоятелно разрешение за пребиваване или друго разрешение, което дава право на престой, на гражданин на трета страна, който няма документи за самоличност и не е получил такива от своята страна по произход, след като националният съд го освободи по съображението, че вече не съществува разумна възможност за извеждане по смисъла на член 15, параграф 4 от Директивата. Все пак в подобни случаи тази държава членка трябва да издаде на въпросния гражданин писмено потвърждение за положението му.

Подписи